

Souhrnná výkonnost ekonomiky

- **HDP ve 2. čtvrtletí ubral na tempu, mezikvartálně výrazně**

Tempo HDP České republiky bylo ve 2. čtvrtletí ovlivněno ochlazením růstu evropské ekonomiky, zejména vývojem v Německu. Druhým faktorem bylo pokračování útlumu výdajů na konečnou spotřebu.

HDP v reálném vyjádření, očištěný o sezónní vlivy a nestejný počet pracovních dní, stoupl za pololetí meziročně o 2,5 %, přičemž růst v 1. čtvrtletí činil meziročně 2,8 %, ve 2. čtvrtletí 2,2 %. Výrazně rozdílnější byla tempa mezikvartální. Zatímco v 1. čtvrtletí stoupl HDP proti předchozímu období o 0,9 %, ve 2. čtvrtletí pouze o 0,1 %. HDP v EU 27 oslabil z 2,5 % v 1. čtvrtletí na 1,7 %, v Německu ze 4,6 % na 2,8 %.
- **HDP nadále tažen čistým vývozem a tvorbou zásob**

Stejně jako v 1. čtvrtletí táhl růst HDP čistý export a tvorba hrubého kapitálu, přičemž ve 2. čtvrtletí byl příspěvek čistého exportu mírnější (+1,6 % p.b.). Tvorba kapitálu přidala HDP 1,2 p.b., přičemž významnější vliv měla tvorba hrubého fixního kapitálu (+0,8 p.b.), neboť samotná tvorba zásob zvýšila růst HDP o 0,4 p.b. Ukazuje to na skutečnost, že fáze oživení s výraznou tvorbou zásob v předchozích čtvrtletích (zejména v první polovině roku 2010 s následnou snižující se dynamikou) se postupně vyčerpává. Růst HDP naopak snižovaly výdaje na konečnou spotřebu, kdy sektor domácností i vládní sektor snížily dynamiku HDP v obou případech o 0,3 p.b.
- **Pokles výdajů na konečnou spotřebu domácností i vládního sektoru**

Zmíněné vlivy na růst HDP vycházely z dynamiky jednotlivých složek – výdaje na konečnou spotřebu klesly meziročně o 0,8 % při snížení u domácností o 0,7 % a u vládního sektoru o 1,4 %. V obou případech byl pokles hlubší než v 1. čtvrtletí. Mezikvartální pokles činil 0,2 % u výdajů domácností, resp. 0,6 % v případě vlády. Pokud jde o evropské srovnání, pak výdaje domácností klesly podle dosud dostupných dat Eurostatu za 2. čtvrtletí meziročně reálně v sezónním očištění kromě ČR také v Dánsku, Španělsku, Portugalsku a Rumunsku. Výdaje na konečnou spotřebu vlády se pak kromě ČR snížily v zemích s problémovými rozpočty, jako je Itálie, Portugalsko, ale také na Slovensku. Celkově za EU 27 se výdaje na konečnou spotřebu vlády zvýšily o 0,4 %.
- **Růst hrubé přidané hodnoty byl pomalejší než HDP**

Hrubá tvorba kapitálu se zvýšila meziročně o 5,5 %, z toho tvorba fixního kapitálu o 3,6 %. Ve srovnání s 1. čtvrtletím však došlo k poklesu tvorby kapitálu vlivem vývoje zásob, protože tvorba hrubého fixního kapitálu i mezikvartálně stoupla (+2,7 %). Tempo dovozu i vývozu zboží a služeb se mezikvartálně snížilo, meziročně stoupl celkový vývoz o 9,4 % a dovoz o 7,9 %.

Na straně zdrojů vzrostla hrubá přidaná hodnota reálně meziročně o 1,7 % a nedosáhla dynamiky HDP (+2,2 %). Příčinou byl vývoj daní z produktů, jejichž výběr proti stejnému období roku 2010 stoupl o 5,2 %, přičemž v předchozím čtvrtletí meziročně klesl (-3,6 %). (O struktuře růstu hrubé přidané hodnoty podle odvětví více v kapitole Výkonnost odvětví.) Proti stejnému období 2010 stoupla za pololetí 2011 hrubá přidaná hodnota v ekonomice o 2,6 %.
- **Produktivita práce se na růstu hrubé přidané hodnoty podílela v pololetí ze tří čtvrtin, ve 2. čtvrtletí jen ze dvou třetin**

Vliv produktivity práce na výkon odvětví byl rozhodující. Produktivita práce, měřená objemem hrubé přidané hodnoty na zaměstnanou osobu (obojí v sezónním očištění), se zvýšila meziročně za 1. pololetí o 2 %, z toho pak o 2,8 % v 1. čtvrtletí a o 1,2 % ve 2. čtvrtletí. Vliv tohoto zvýšení na růst hrubé přidané hodnoty dosáhl za celé pololetí patrně více než tří čtvrtin, avšak byl v obou čtvrtletích dosti rozdílný: v 1. čtvrtletí růst produktivity ovlivnil přírůstek hrubé přidané hodnoty ze čtyř pětín, ve 2. čtvrtletí ze dvou třetin. Zbytek připadl na růst celkové zaměstnanosti v ekonomice.
- **Pololetní tempa růstu**

Tempa růstu v pololetí 2011 proti stejnému období 2010 do určité míry zahalzují skutečnost, jak vesměs odlišný byl vývoj ve 2. čtvrtletí 2011 ve srovnání s vývojem v 1. čtvrtletí 2011. Proti stejnému období 2010 stoupl za pololetí 2011 HDP (+2,5 %) přibližně stejně jako hrubá přidaná hodnota (+2,6 %). Přitom je podle shora uvedeného zřejmé, o jak diferencovaný vývoj se v obou čtvrtletích jednalo – hrubá přidaná hodnota v prvních třech měsících vzrostla ve srovnání s HDP relativně rychleji, v dalších třech měsících tomu bylo naopak. Příčinou byl zmíněný

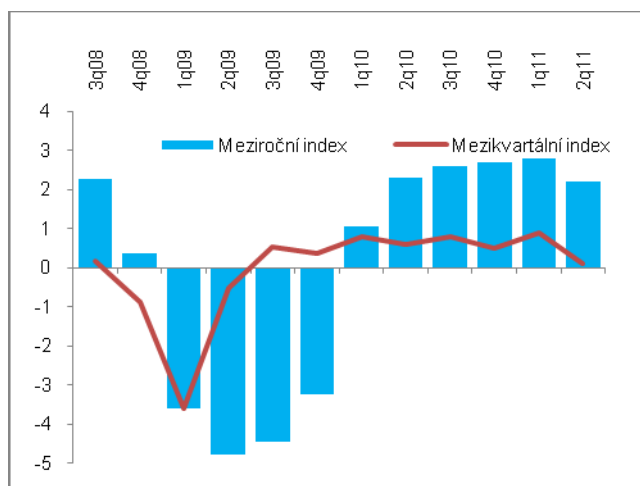
protichůdně působící vývoj v položce čistých daní z produktů.

Pololetní výdaje na konečnou spotřebu celkem byly meziročně nižší o 0,7 %, při hlubším poklesu výdajů vlády (-1,2 %) než výdajů domácností (-0,5 %). Tvorba kapitálu se za pololetí zvýšila meziročně o 4,5 %, přičemž investice (tvorba hrubého fixního kapitálu) o 3,5 %. Meziroční tempo dovozu a vývozu se ve 2. čtvrtletí snížilo proti tempu z 1. čtvrtletí o 4,8 p.b. resp. 5,5 p.b. (mezikvartálně došlo dokonce k poklesu o 2,8 %, resp. -2,2 %), ale za pololetí zaznamenal zahraniční obchod meziroční růsty stále dvojciferné (vývoz +12,1 %, dovoz +10,2 %).

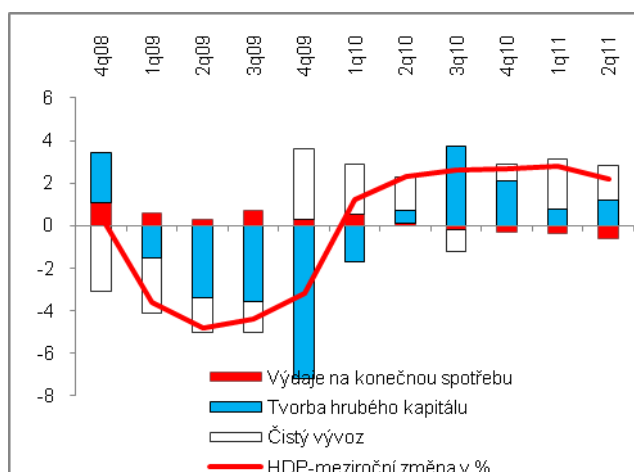
• Ztráty ze zahraničně obchodních operací způsobené vlivem cen se ve 2. čtvrtletí zmenšily

Ztráty ze zahraničně obchodních operací, které Česká republika zaznamenala vlivem nepříznivého vývoje dovozních a vývozních cen již šesté čtvrtletí za sebou, se ve 2. čtvrtletí nepatrně zmírnily na 13,1 mld. ze 14,1 mld. korun v 1. čtvrtletí (data nejsou sezónně očištěná). Zlepšení platilo ve 2. čtvrtletí i meziročně. Za pololetí však byly ztráty způsobené směnnými relacemi v zahraničním obchodě vyšší než ve stejném období 2010, a to o 2,4 mld. korun, když dosáhly výše 29,2 mld. korun. O tuto částku byl reálný domácí důchod České republiky nižší než její reálný HDP.

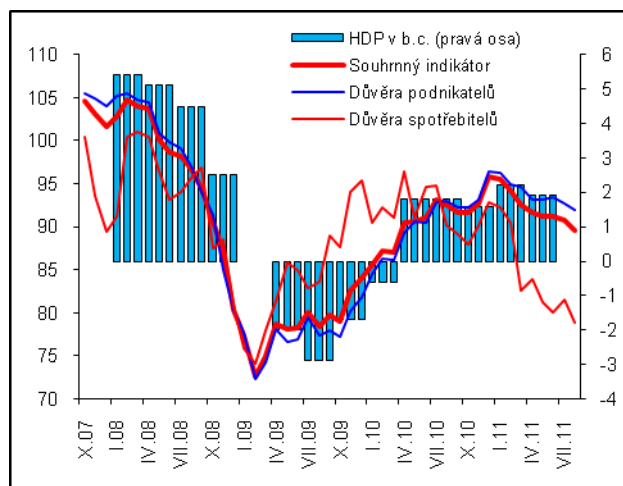
Graf č. 1 Hrubý domácí produkt (stálé ceny, sezónně očištěno, y/y v %)

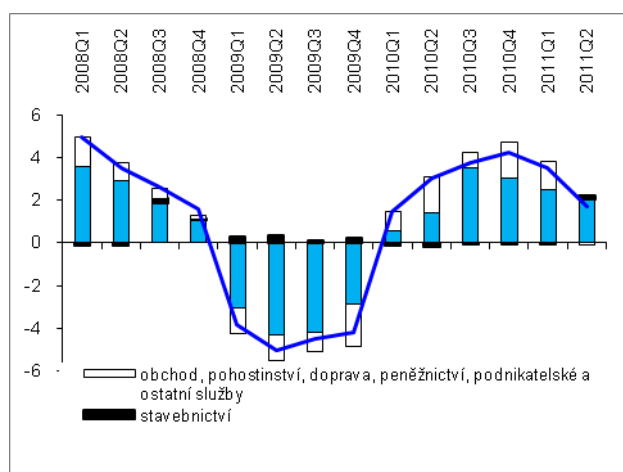
Graf č. 3 Příspěvky výdajových složek k růstu HDP (v p.b.)

Graf č. 2 HDP (v b.c., y/y v %) a indikátory důvěry podle konjunkturních průzkumů ČSÚ

Graf č. 4 Příspěvky odvětví k růstu hrubé přidané hodnoty (v p.b.)

Pramen: ČSÚ

- **Příčinou rozdílného vývoje v 1. a 2. čtvrtletí byly vnější faktory**

Bilance důchodů, výdajů a kapitálových transakcí a z ní odvozené charakteristiky míry úspor, míry investic a financování tvorby hrubého kapitálu rovněž ukazují na značně rozdílný vývoj v obou čtvrtletích roku 2011. Rozhodující byl vnější vliv, tj. odlišnost čistých plateb výrobním faktorům do zahraničí, avšak i domácí transakce se lišily. Jedním z charakteristických rysů bylo převýšení sklonu k úsporám nad sklonem ke spotřebě v 1. čtvrtletí, které se výrazně změnilo ve 2. čtvrtletí. Hrubé národní úspory byly v 1. čtvrtletí vyšší než výdaje na tvorbu hrubého kapitálu, avšak ve 2. čtvrtletí byl jejich vývoj zcela opačný.

- **Hrubý disponibilní důchod rostl pomaleji než HDP**

Hrubý disponibilní důchod ve výši 1717,3 mld. korun za 1. pololetí 2011 byl meziročně vyšší o 22,3 mld. korun. Tento přírůstek dosáhl jen nepatrně více než dvou třetin přírůstku HDP, avšak ve 2. čtvrtletí již došlo k úbytku disponibilního důchodu o 2,4 mld. korun, zatímco přírůstek HDP dosáhl 17,6 mld. korun. Za celkovým pololetním poklesem poměru disponibilního důchodu k HDP o 0,5 p.b. (na 93,4 % v pololetí 2011) se skrývá zvýšení v 1. čtvrtletí (o 1,1 p.b.) a snížení ve 2. čtvrtletí (o 2 p.b.). Rozdíl mezi hodnotovými přírůstky těchto souhrnných charakteristik se změnil z -9,1 mld. korun v 1. čtvrtletí na +20 mld. korun ve 2. čtvrtletí. Uvedený pololetní přírůstek disponibilního důchodu byl téměř dvojnásobně (1,9krát) větší než přírůstek výdajů na konečnou spotřebu. To vedlo k výraznému zvýšení hrubých národních úspor (o 10,4 mld. korun na 422,4 mld. korun za 1. pololetí 2011). Pololetní míra úspor (24,6 %) meziročně vzrostla o 0,3 p.b.

- **Na financování tvorby kapitálu stačily domácí zdroje**

Pololetní přírůstek výdajů na tvorbu hrubého kapitálu byl relativně vysoký (18 mld. korun) a za pololetí 2011 dosáhl 422,1 mld. korun. Bylo to nepatrně méně, než tvořily hrubé národní úspory. Pololetní míra investic byla téměř stejná jako míra úspor a meziročně vzrostla o 0,8 p.b. Vytvořené domácí zdroje tak stačily na financování tvorby hrubého kapitálu. Zcela odlišná byla však situace v jednotlivých čtvrtletích. Hrubé národní úspory v 1. čtvrtletí se meziročně zvětšily o značných 18,5 mld. korun a ve 2. čtvrtletí poklesly o 8,1 mld. korun, čímž vysoká míra úspor (27,1 %) za 1. čtvrtletí se zvedla o 1,4 p.b. a ve 2. čtvrtletí poklesla o 0,9 p.b. na 22,1 %. Hrubé národní úspory převyšovaly výdaje na tvorbu hrubého kapitálu v 1. čtvrtletí o 16,6 % a ve 2. čtvrtletí nedosáhly jejich výše o 14,7 %. Tento výrazný rozdíl se odrazil v rozličných mírách financování vytvořeného kapitálu. Značný přebytek domácích zdrojů z 1. čtvrtletí se změnil a ve 2. čtvrtletí se použilo vnějších zdrojů v rozsahu 14,8 %, neboť záporné saldo národních běžných transakcí s nerezidenty bylo mimořádně vysoké (32,9 mld. korun).

Údaje uvedené v této kapitole v části pod grafy jsou v běžných cenách a sezónně neочиštěné.